

ДОСЛІДЖЕННЯ ЕКОНОМІЧНИХ ПЕРЕДУМОВ ВПРОВАДЖЕННЯ АЛЬТЕРНАТИВНИХ ФОРМ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ТОВАРОВИРОБНИКІВ В УКРАЇНІ

Світовий досвід функціонування сільськогосподарських товаровиробників свідчить про беззаперечність особливої до них уваги з боку як державних структур, так і суспільства в цілому. Ключова передумова цьому в тому, що галузь – базовий продовольчий продуцент. До того ж, в сучасних вітчизняних реаліях сільське господарство продемонструвало здатність підтвердити спеціалізацію та стратегічний характер галузі національної економіки. Однак, потужність, ефективність, експорт орієнтованість українського аграрного сектору в останні роки, не можуть нівелювати всі ризики галузі як реципієнта.

Також, враховуючи сировинний характер функціонування, сільське господарство не здатне одноосібно довгостроково здійснювати стабілізуючий вплив на економічний розвиток і постійно пом'якшувати прояви соціально-економічні кризи в країні.

Довгострокова ефективність функціонування суб'єктів галузі, в першу чергу, базується на інноваційності усієї економічної системи країни, її здатності забезпечити аграрний сектор новітніми технологіями та належними обсягами матеріально-технічних ресурсів, створивши при цьому умови раціонального їх використання, зниження собівартості продукції та підвищення її конкурентоспроможності.

Економічне середовище агровиробництва в Україні характеризується наявністю комплексних проблем. Вітчизняний земельний фонд відзначається одним із найвищих рівнів в світі освоєння території та розораності сільськогосподарських угідь – 72% та 54%, відповідно.

Однак, загальна площа ґрунтів в Україні вже уражена дегуміфікацією на 43 %, переущільненням – на 40 %, а в результаті дії водної та вітрової ерозії щорічні втрати родючого ґрунту становлять близько 740 млн. т. За даними світової організації ФАО, при виробництві 1 т зерна ерозією охоплюється близько 10 т ґрунту. У вартісному вимірі – близько 30 центів з кожного долара, заробленого в сільському господарстві, втрачаються через ґрунтову ерозію [3].

В довгостроковому періоді залишається незмінною і динаміка поголів'я великої рогатої худоби. Продуктивне поголів'я ВРХ скорочується як у сільськогосподарських підприємствах, так і в особистих господарствах населення. Однією із суттєвих причин зниження обсягів великотоварного виробництва в сільському господарстві країни, стало розбалансування політики формування інвестиційних ресурсів.

Більшість сільськогосподарських товаровиробників змушені були вдаватися до залучення фінансових ресурсів за неринковими методами, що призвело до невинуватого зростання їхніх зобов'язань перед інфраструктурними суб'єктами економіки. Це призвело до особливої гостроти таких проблем, як ресурсозбереження та стабілізація і підвищення доходів сільськогосподарських товаровиробників. Адже, можливість забезпечення першого визначається рівнем інноваційного розвитку країни в цілому, та її аграрної галузі, безпосередньо.

Друга складова – «головний біль» для малих і середніх товаровиробників сільськогосподарської продукції, чий фінансовий стан є особливо уразливим з огляду на відсутність доступу до додаткових фінансових ресурсів за прийнятною вартістю, а також на значно менший запас фінансової стійкості у порівнянні з великими виробниками [1].

Основними причинами негативних економічних тенденцій в сільськогосподарському виробництві країни також варто назвати наступні.

Основна – відсутність чітких, структурованих, комплексних і послідовних в досягненні цілей розвитку галузі. Традиційне збільшення диспаритету цін на сільськогосподарську та

промислово продукцію унеможлиблює вирівнювання доходів агропідприємств у галузевому розрізі.

Далеким від сприятливого є загальний інвестиційний клімат країни, відзначається неналежною розвиненістю інфраструктура збуту аграрної продукції.

Характеризуючи діючі форми та механізми підтримки сільськогосподарських товаровиробників в Україні, як правило, акценти зміщуються в бік застосування різноманітних інструментів саме фінансової підтримки суб'єктів галузі. При цьому варто підкреслити, що аграрна сфера країни, попри поглинання все більшого обсягу державних фінансових ресурсів, не може повністю використати свій потенціал.

Основною причиною цьому є безсистемність фінансового регулювання розвитку галузі. Бюджетні асигнування не узгоджені зі стратегічними напрямками збалансування галузей рослинництва та тваринництва. Державні дотації спрямовуються на часткові компенсації за кредитами фінансових установ, що в підсумку призводить до підвищення їхньої вартості. Прямі бюджетні асигнування на покриття певних частин витрат за страховими тарифами, вартістю добрив чи органічних сировинних матеріалів перевантажені суб'єктивізмом розподілу [2].

З огляду на вище зазначене, до альтернативних форм підтримки сільськогосподарських товаровиробників варто було б віднести ряд наступних економіко-правових заходів.

Розвиток ресурсозберігаючих систем землевикористання на основі формування умов для активізації виробництва органічної продукції, популяризації її серед населення та активного виведення на зовнішні ринки.

Як соціальну (у вигляді захисту здоров'я населення та збереження навколишнього природного середовища), так і економіко-політичну (здобуття енергонезалежності) складові здатний реалізувати механізм інтенсифікації енергозбереження на основі розвитку біоенергетики.

З метою насичення внутрішнього ринку та розвитку експорту продовольства потребує удосконалення інфраструктура аграрного ринку країни, яка має забезпечувати аграріям можливості для ефективного використання найсприятливіших умов ринкової кон'юнктури.

Підкріплюючи статус інвестиційно привабливої країни, активізувати роботу із залучення іноземного капіталу на умовах довгострокового його вкладення у виробничі потужності зі створення вітчизняних засобів та предметів праці (сільськогосподарської техніки, засобів захисту рослин і т.п.). Така форма фінансової підтримки здатна створити передумови для зниження ціни промислових засобів для галузі та зменшення собівартості сільськогосподарської продукції.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Даниленко А. І. Посилення державних підойм ефективного використання фінансових ресурсів / Даниленко А. І. // Економіка України. – 2015. – № 4. – С. 28-35.
2. Хомин І. П. Регулювання розвитку аграрного сектору : фінансовий аспект / Хомин І. П. // Фінанси України. – 2017. – № 3. – С. 88-96.
3. Шубравська О. В. Сільськогосподарське виробництво України : нові можливості та виклики розвитку // О. В. Шубравська / Економіка України. – 2015. – № 5. – С. 41-51.